

2. Бардаш С. В. Підходи до побудови концепції національної системи економічного контролю [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2010_11/bardach.html.
3. Германчук П. К. Державний фінансовий контроль : ревізія та аудит / П. К. Германчук, І. Б. Стефанюк, Н. І. Рубан, В. Т. Александров, О. І. Назарчук. – К. : НВП“АВТ”, 2014. – 424 с.
4. Микитюк І. Основні вимоги до побудови єдиної системи державного фінансового контролю / І. Микитюк // Світ фінансів. – Випуск 2 (7). – 2016. С.109-113.

Ковальчук Олександр Володимирович, магістр 1 курсу
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів

ТРАНСФОРМАЦІЯ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Боргова політика України на сучасному етапі характеризується відсутністю систематизованості, плановості, а процес регулювання державного боргу – суперечливістю, неефективною дією різних елементів його несформованого механізму. Ефективне управління державним боргом в умовах нестабільності світової фінансово-кредитної системи вимагає перегляду напрямів вітчизняної боргової політики, дія якої на сучасному етапі має спрямовуватися на економічну безпеку України.

Проблеми боргової політики держави висвітлювалися в численних публікаціях провідних зарубіжних вчених, зокрема Р. Барро, Д. Бьюкенена, А. Вагнера, Дж. Кейнса, Д. Рікардо, П. Самуельсона, Дж. Стігліца, У. Томпсона, Ф. Фрідмана. Теоретичним і практичним питанням управління та обслуговування державного боргу присвячені роботи українських дослідників: О. Барановського, В. Гейця, І. Луніної, В. Козюка, В. Федосова, О. Царука.

Державний борг є не лише засобом залучення коштів для фінансування державних потреб, але й важливим інструментом фінансової політики держави, необгрунтоване використання якого може призвести до суттєвих ускладнень, у т.ч. до загострення фінансової кризи [4].

Згідно з п.2 ст.18 Бюджетного кодексу України загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 60% річного номінального обсягу валового внутрішнього продукту України, а відповідно до Маастрихтського договору для країн ЄС встановлено і розмір бюджетного дефіциту — 3% ВВП [5].

У кризових умовах кредити міжнародних фінансових організацій є майже єдиним доступним методом фінансування найнеобхідніших витрат держави без використання емісійних важелів. Однак викликають занепокоєння обсяги приросту зовнішніх зобов'язань України та відсутність продуктивної основи для обслуговування накопичених боргів. Стрімке нарощення заборгованості за кредитами міжнародних фінансових організацій може породжувати загрози неплатоспроможності держави і виникнення кризи платіжного балансу в період погашення накопичених боргів.

На даний момент часу розмір офіційного державного боргу України впритул наблизився до критичного значення, а при врахуванні найбільш ризикових видів умовних зобов'язань уряду — вже перевищив його [2].

З метою розв'язання проблеми експансії державного боргу потрібно затвердити нову стратегію управління державним боргом [3].

Вагоме значення у процесі управління державним боргом у кризовий та посткризовий періоди має зважена державна боргова політика та зменшення масштабів трансформації умовних зобов'язань уряду в прямий державний борг. Нетто накопичення державного боргу України має бути тимчасовим, а самі державні позики повинні мати цільовий характер та органічно вписуватися в систему антикризового регулювання економіки. Відсутність цілісної державної боргової стратегії призвела до того, що борговий тиск на державний бюджет щороку посилюватиметься. При незмінності векторів податково-бюджетної політики, надмірне нарощування державного боргу може спровокувати кризу державної заборгованості. Державний борг, досягаючи загрозливих розмірів, з часом може спровокувати гіперінфляцію або дефолт уряду. За більш сприятливих обставин погашення державної заборгованості вимагатиме підвищення рівня податкового навантаження чи зменшення державних видатків, що негативно позначиться на темпах економічного зростання у середньостроковому періоді.

Отже, виходячи з вищенаведеного для зменшення боргової залежності державних фінансів України та забезпечення макроекономічної стабільності необхідно:

- формувати середньострокову програму регулювання державного боргу на основі принципів достовірного прогнозування макроекономічного розвитку на 3—5 років; узгодженості боргової, податкової і валютної політики; за умови розробки параметрів дефіциту бюджету і державного боргу, програми обсягів нових запозичень, програми операцій з рефінансування державного боргу;
- встановити ліміт надання державних гарантій на рівні 3% ВВП і забезпечити їх цільову спрямованість на інвестиції в інфраструктуру, що сприятиме досягненню фінансової окупності вкладень;
- зменшити обсяги або взагалі відмовитися від спрямування до державного бюджету позик Міжнародного валютного фонду, які внаслідок конвертації отриманих валютних коштів у гривню провокують інфляцію і зумовлюють загрози для стабільності державних фінансів у середньостроковому періоді;
- забезпечити спрямування запозичених коштів на фінансування інфраструктурних проектів, які сприятимуть підвищенню ефективності виробництва й активізації економічної діяльності в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 року № — 2456 VI [Електронний ресурс]*
2. *Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.*
3. *Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / За заг. ред. В.М. Гейця [та ін.]. — К.: НВЦ НБУВ, 2009. — 687 с.*
4. *Козюк В.В. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України: монографія / В.В. Козюк. — Тернопіль: Картолани, 2002. — 238 с.*

5. Бюджетна політика у контексті соціально-економічного розвитку / За ред. М.Я. Азарова. — К.: НДФІ, 2004. — 640 с.

Михайлина Зоряна Богданівна, *магістр 1 курсу,*
Стефанків Оксана Михайлівна, *к.е.н., доцент*
доцент кафедри обліку та фінансів,

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Банкрутство підприємств в Україні є поширеним явищем сьогодення. Нестабільність економічного і політичного середовища в країні, недосконалість правового та податкового законодавства призвели до збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, які прямують до банкрутства, що призводить у більшості випадків до ліквідації таких підприємств.

Проблеми банкрутства підприємств є особливо актуальними в умовах фінансової нестабільності. На ведення бізнесу суб'єктів господарювання впливає ефективна система банкрутства та ліквідації підприємств. За оцінками Всесвітнього банку, Україна за легкістю ведення бізнесу займає 80-е місце, в порівнянні з попереднім роком наша країна покращила свої позиції лише на одну позицію, а за ефективністю процедури ліквідації підприємств – 141-е місце із 185 країн світу. Згідно з «Doing Business 2013» місце країни в рейтингу за якістю ліквідації підприємств визначається трьома параметрами: коефіцієнтом відшкодування вимог кредиторів, тривалістю процедури банкрутства і вартістю процедури ліквідації. В Україні спостерігається низький показник відшкодування вимог кредиторів, висока витратність коштів від загальної вартості бізнесу і надто тривалий процес відновлення платоспроможності боржника та/або визнання його банкрутом [1].

У світовій практиці існує дві концепції регулювання банкрутства з боку держави, а саме: прокредиторська (британська) – захищає права кредиторів щодо стягнення своїх боргів, і продебіторська (американська) – захищає боржника, що дає йому шанс на фінансове оздоровлення для продовження нормального функціонування й повернення боргу. Розглянемо процедуру банкрутства у розвинених країнах. Згідно чинних законів у США, якщо провадження було розпочато як ліквідація, то воно в будь-який момент (за клопотання боржника або іншої зацікавленої особи) може бути трансформовано в реорганізаційну процедуру. Необхідно зазначити, що система банкрутства сформульована так, щоб максимізувати вартість активів дебітора для задоволення вимог кредиторів. Перевага надається реорганізації ініційованої боржником або зацікавленою особою.

Для того, щоб боржник вирішив свої фінансові труднощі самостійно, не вдаючись до формальних процедур, йому дозволяється продовжувати ведення комерційної діяльності. Законодавство США розглядає банкрутство як неминуче зло підприємництва. Ціллю його є не ліквідація, а реабілітація підприємства. Метою даного регулювання є захист інтересів усіх кредиторів суб'єкта господарювання шляхом вилучення у підприємця функцій контролю та управління.

У Франції суд призначає спеціальну особу, за клопотаннями якої можна ввести мораторій на індивідуальні дії кредиторів відносно майна боржника, незважаючи на те, що офіційна процедура ще не відкрита. Кредитори не мають можливості суттєво впливати на розроблення плану реструктуризації, оскільки його затверджує суд без згоди, якщо він направлений на максимізацію їх виплат або на збереження робочих